

การกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมสำหรับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 Determining Proportional Penalties for Misdemeanor of the Criminal Code Part 3

นุติ ยีแพรว* และอัจฉริยา ชูตินันท์
คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Nuti Yeeprae* and Achariya Chutinun
Faculty of Law Pridi Banomyong, Dhurakij Pundit University

Received: March 8, 2024

Revised: May 3, 2024

Accepted: May 7, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง และไม่ร้ายแรงตามประมวลกฎหมายอาญาไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร โดยจากการศึกษาพบว่า ความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดที่บัญญัติขึ้นมาตั้งแต่อดีต โดยมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้บทบัญญัติของกฎหมายเป็นไปตามสถานการณ์ ปัจจุบันส่งผลให้เกิดปัญหาในการนำมาตรการลงโทษทางอาญามาใช้บังคับไม่เหมาะสม และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษ แต่ในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการในการลงโทษที่เหมาะสมเท่าที่ควรในสังคมไทย สำหรับประเทศไทยแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสาม ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงไว้อย่างชัดเจนแต่มีการนิยามความผิดร้ายแรงไว้ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายในปี พ.ศ. 2562 โดยเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดจนถึงปัจจุบัน แต่สำหรับบทบัญญัติความผิดที่ได้กำหนดไว้อยู่ก่อนที่หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะกำหนดขึ้นกลับมิได้มีการทบทวน โดยนำหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้มาพิจารณาว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีการกำหนดมาตรการในการลงโทษเหมาะสมหรือไม่ โดยบทความนี้นำหลักเกณฑ์ของประเทศเยอรมนีในการพิจารณาความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงมาปรับใช้กับหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายของไทยเสนอแนะให้นำหลักเกณฑ์การใช้โทษอาญาเป็นมาตรการสุดท้ายมาพิจารณาด้วย อีกทั้งเสนอแนวทางในการยกเลิกความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิด และบรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษตามกฎหมายอาญาต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การกำหนดโทษทางอาญา ความผิดลหุโทษ ความผิดที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง มาตรการลงโทษที่เหมาะสม

Abstract

This research aimed to study the problem of imposing criminal penalties for offenses with varying degrees of severity, both serious and minor offenses, under the Thai Criminal Code. This research applied a qualitative research consisting of documentary research. Through the study, it was found that misdemeanors under the Criminal Code, represented minor offenses established in the

past without subsequent amendments to align with current circumstances. This had led to issues in applying criminal penalties that were not proportionate and failed to achieve the intended purpose of punishment. In Thailand, despite the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, Section 77, Paragraph 3, not explicitly providing criteria for determining offenses of a serious nature, a definition of serious offenses had been outlined in accordance with the recommendations of the Law Development Committee in the year B.E. 2562. These guidelines have been utilized in assessing offenses up to the present. However, the pre-existing offenses established before the formulation of these criteria had not been reviewed to assess whether the prescribed measures for penalties were appropriate. This article proposed the application of Germany criteria for assessing serious offenses based on those, to be adopted alongside the criteria suggested by the Thai Law Development Committee. It considered criminal penalties as a last resort. Additionally, it suggested a framework for canceling minor offenses of the criminal code part 3, it proposed converting misdemeanors of a serious nature to criminal offenses in the offense section in order to solve problems for concerning the appropriateness of penalties in alignment with the nature of the offenses and the objectives of punishment under the Thai Criminal Code in future Thai criminal legislation.

Keywords: Criminal Sentencing, Misdemeanors, Non-serious Offenses, Appropriate Penalties

บทนำ

ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า ประเทศไทยประสบปัญหาจากการบัญญัติกฎหมาย โดยใช้มาตรการในการลงโทษทางอาญาเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เป็นต้น ทำให้จำนวนคดีมีมากจนล้นศาล นักโทษล้นเรือนจำ เนื่องจากการบัญญัติกฎหมายเพื่อจัดระเบียบสังคมซึ่งรัฐได้รับประโยชน์จากการใช้มาตรการลงโทษในทางอาญาแน่นอน แต่ในทางกลับกันประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรการทางอาญาอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร โดยเฉพาะในการบัญญัติกฎหมายอาญาเทคนิค (Mala Prohibita) อันเป็นความผิดจากการกระทำที่ต้องห้ามตามบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้เป็นความผิดอาญาที่เป็นความชั่วร้ายโดยธรรมชาติ เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายทางเทคนิคมากเกินไปทำให้เกิดปัญหาสถานการณ์กฎหมายอาญาฟุ้ง (Over-Criminalization) ส่งผลให้เกิดความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย และมีการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งทำให้เกิดอุปสรรคต่อกระบวนการยุติธรรมนำไปสู่การทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย อีกทั้งการใช้มาตรการในการลงโทษทางอาญาในการปรับแก้ผู้กระทำความผิดกฎหมาย ทางเทคนิคในปัจจุบันซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากนั้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอันเป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง เนื่องจากคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนหากไม่มีเงินชำระค่าปรับจะต้องถูกดำเนินการกักขังแทนค่าปรับอันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างหนึ่ง และต้องถูกบันทึกประวัติอาชญากรรมทำให้มีประวัติติดตัวจนกว่าชีวิตจะหาไม่ในทางกลับกันกลับ พบว่า คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจร่ำรวยจะไม่พบปัญหานี้เนื่องจากมีเงินชำระค่าปรับ และตามกฎหมายสามารถเปรียบเทียบปรับได้ ต่อมาได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดโทษทางอาญาไว้ในมาตรา 77 วรรคสาม โดยมีการจำกัดความของคำว่าความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย อีกทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 5 และมาตรา 21 (8) บัญญัติในทำนองเดียวกันว่าในการจัดทำร่างกฎหมายให้พึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรงเช่นกัน

แต่ถึงกระนั้นตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 ความผิดลหุโทษตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันกลับพบว่า ความผิดลหุโทษบางฐานมีลักษณะไม่ร้ายแรงเป็นเพียงกฎหมายอาญาเทคนิค ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีสันดานชั่วร้าย เป็นเพียงการกระทำฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม หรือทางเศรษฐกิจเท่านั้นไม่มีความเป็นอาชญากรรม โดยที่ไม่มี ข้อตำหนิเชิงศีลธรรมแต่ใช้มาตรการลงโทษทางอาญาเป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลผู้คนในสังคม ซึ่งเป็นมาตรการ ในการลงโทษที่เป็นการกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนเกินไป อันเป็นการไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสาม เช่น ความผิดฐานส่งเสียงอื้ออึง โดยไม่มีเหตุผล อันสมควรจนทำให้ประชาชนตกใจ หรือเดือดร้อนตามมาตรา 370 หรือความผิดฐานทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่ สาธารณะ มาตรา 372 เป็นต้น ล้วนเป็นความผิดลหุโทษที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงแต่มีโทษทางอาญาแสดงให้เห็นได้ว่า ความร้ายแรงของความผิดกับมาตรการในการลงโทษไม่เหมาะสมกัน เนื่องจากหลักการกำหนดความผิด และโทษ ทางอาญานั้นจะกระทำได้แต่เฉพาะการกระทำที่กระทบต่อสังคม และมีความจำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้นตามหลักโทษ ทางอาญาต้องได้สัดส่วนกฎหมายอาญาจะถูกนำมาใช้ได้ต่อเมื่อมาตรการอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางแพ่ง หรือทางปกครอง ใช้ไม่ได้ผลแล้ว มาตรการในการลงโทษทางอาญาจึงถูกเรียกว่ากฎหมายอาญาในวิถีสันติวิธี อันน่าจะก่อให้เกิด ปัญหาหลายประการในทางสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิด และมาตรการลงโทษทางอาญาตลอดจนคุณธรรม ทางกฎหมายระหว่างความผิดอาญาร้ายแรง และไม่ร้ายแรง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความไม่เหมาะสมในการนำมาตรการลงโทษทางอาญามาใช้บังคับกับความผิดลหุโทษ ที่มีลักษณะร้ายแรงและไม่ร้ายแรงของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญาที่มีลักษณะร้ายแรง และไม่ร้ายแรง ระหว่างระบบกฎหมายไทย และระบบกฎหมายต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการยกเลิกความผิด และกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมแก่ความผิดลหุโทษ ที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง โดยนำมาตรการปรับเป็นพินัยซึ่งมิใช่โทษทางอาญามาใช้บังคับ ตลอดจนปรับเปลี่ยน ความผิดลหุโทษที่มีลักษณะร้ายแรงให้เป็นความผิดอาญาในภาคความผิด

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการศึกษา

1. แนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดและมาตรการลงโทษทางอาญาตลอดจนคุณธรรมทางกฎหมาย ระหว่างความผิดอาญาร้ายแรงและไม่ร้ายแรง

1.1 ที่มาและความสำคัญของกฎหมายอาญา

1) ความหมายของกฎหมายอาญา แม้จะไม่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมาย ลายลักษณ์อักษรฉบับอื่น แต่ได้มีนักนิติศาสตร์หลายท่านให้นิยามความหมายไว้ ได้แก่

จิตติ ตังศภัทย์ (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายมหาชนว่าด้วยความผิดและ โทษอาญา” คณิต ณ นคร (2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กฎหมายอาญา คือ บรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึง ความผิดอาญา โทษวิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับทางอาญาอื่น และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิด อาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษวิธีการ เพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับทางอาญาอื่นนั้น” เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใด เป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย” ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กฎหมายอาญา หมายถึง กฎหมายที่บัญญัติถึงความผิด และโทษ”

จึงสามารถสรุปคำนิยามจากนักนิติศาสตร์หลายท่านได้ว่า กฎหมายอาญา หมายถึง กฎหมายที่กำหนดว่าการกระทำ หรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกระทำการ หรือไม่กระทำการอันเป็นความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2) วัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญา (Wayne R. LaFave & Austin W. Scott, Jr., 1986) การปกป้องคุ้มครองสังคมจากอันตราย เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย ศีลธรรม และสวัสดิภาพของ คนในสังคม แม้กฎหมายอาญาในปัจจุบันได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมจนไม่อาจตรวจสอบได้ว่ากฎหมายอาญา ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์อย่างไร แต่ฝ่ายนิติบัญญัติจำต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักที่ว่า กฎหมายอาญานั้นต้องการที่จะ ทำให้บรรล่วัตถุประสงค์อย่างน้อย 6 ประการ ดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง คุ้มครองป้องกันตัวบุคคล และบางกรณีก็ คุ้มครองสัตว์ด้วย ประการที่สอง คุ้มครองป้องกันสภาวะจิตใจของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ให้รอดพ้นจากความ กระทบบระเทือน ประการที่สาม คุ้มครองป้องกันทรัพย์สินส่วนบุคคลจากการถูกลักขโมย ฉ้อโกง หรือทำให้เสียทรัพย์สิน และกรณีอื่น ๆ ประการที่สี่ คุ้มครองป้องกันสาธารณชนจากความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ ประการที่ห้า ป้องกันรักษาไว้ ซึ่งสถาบันทางสังคม รวมทั้งบังคับให้เกิดความเมตตากรุณาที่จำเป็น ประการที่หก เพื่อบังคับใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะให้ วัตถุประสงค์ทั้งหลายเหล่านี้บรรลุผล แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายอาญาไม่ควรถูกนำมาใช้เป็นวิธีการ หรือทางออกแรกที่ จะนำมาใช้ปกป้องคุ้มครองสังคมเพราะอาจจะมียุติวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสมมากกว่าแต่ก็ยังคงสามารถปกป้องคุ้มครอง สังคมได้เหมือนการใช้กฎหมายอาญา (ศุภวัฒน์ สิงห์สุวงศ์, 2560)

1.2 การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายในวิถีทางสุดท้าย คุณธรรมทางกฎหมายกับกฎหมายอาญา คุณธรรม ทางกฎหมายอันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดกฎหมายอาญา โดยใช้มาตรการทางอาญาในการลงโทษซึ่งจะต้อง เป็นเรื่องที่เป็นการกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม กล่าวคือ เป็นการก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือสังคม หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะร้ายแรง หรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม หรือเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดี ของประชาชนถือได้ว่าความผิดดังกล่าวนี้มีลักษณะการกระทำร้ายแรง ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมายของบทบัญญัติ ไม่ว่าในประมวลกฎหมายอาญา หรือในพระราชบัญญัติต่าง ๆ นั้นมีคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญ รัฐควรให้ความสำคัญ คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย เช่น ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง เป็นต้น อันเป็นสิ่งที่สำคัญส่งผล ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเสรีของคนในสังคม

Roxin, C. (2006) ได้วางหลักว่า กฎหมายอาญามีขึ้นเพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgüterschutz) เท่านั้น กล่าวคือ การกระทำใดที่ไม่ได้กระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ควรกำหนดให้เป็นความผิด อาญา ซึ่งจากหลักการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายข้างต้น จึงก่อให้เกิดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา หลายประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง การกระทำที่เป็นแต่เพียงการขัดต่อศีลธรรมอันดี ไม่เป็นความผิดอาญา

ประการที่สอง การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ว่าของตนเอง หรือผู้อื่นไม่เพียงพอที่จะกำหนด เป็นความผิดอาญา เช่น การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์ การฆ่าตัวตาย เป็นต้น

ประการที่สาม การคุ้มครองความรู้สึกในฐานะที่เป็นคุณธรรมทางกฎหมายจะต้องเป็นความรู้สึกจากการถูกคุกคาม

ประการที่สี่ กฎหมายอาญาที่ถูกบัญญัติขึ้น เพื่อแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นกับสังคม (Symbolic Criminal Laws) ก่อนที่จะได้รับการพิสูจน์ว่ากระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายควรถูกยกเลิกไป

ประการที่ห้า วัตถุประสงค์ที่เป็นนามธรรมเกินไปไม่ถือเป็นคุณธรรมทางกฎหมาย เช่น การอ้าง สุขภาพของคนในสังคมที่มักปรากฏในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับบุหรื

ประการที่หก การกระทำที่เป็นแต่การละเมิดต่อระเบียบไม่เป็นความผิดอาญา ในกรณีนี้มีเหตุผลมา จากแนวคิดที่ว่ากฎหมายอาญามีไว้เพื่อที่จะคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว กล่าวคือ เป็นการคุ้มครอง สิทธิของปัจเจกชนที่มีอยู่ก่อนที่จะมีรัฐ ส่วนการละเมิดต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของรัฐที่ไม่ได้มีไว้เพื่อที่จะคุ้มครองคุณธรรม

ทางกฎหมายหากแต่เป็นกฎเกณฑ์ที่ออกมาเพื่อให้ภารกิจที่เกี่ยวกับระเบียบสาธารณะ และภารกิจในการที่จะทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นไปได้โดยเรียบร้อยนั้น การละเมิดต่อกฎเกณฑ์ดังกล่าวถือว่าเป็นแต่เพียงการละเมิดต่อระเบียบที่ไม่ควรที่จะนำมาตรากฎการลงโทษทางอาญาใช้บังคับ เช่น การจอตลอดในที่ห้ามจอด การไม่แจ้งย้ายเมื่อมีการย้ายที่อยู่ เป็นต้น ไม่เป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญา

1.3 หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบในประเทศเยอรมนี ได้มีการวางหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ โดยยกระดับไปสู่การเป็นหลักการระดับรัฐธรรมนูญอันถือว่าเป็นเกณฑ์ในการจำกัดอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขอบเขตของการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุนี้ทำให้เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ของหลักความได้สัดส่วน และเป็นการทำให้เกิดความยุ่งยากในการนิยามหลักดังกล่าว แต่โดยทั่วไปแล้วต่างยอมรับกันว่าตามหลักดังกล่าวนี้เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ (Zweck) และวิธีการ (Mittel) โดยมีหลักการว่ามาตรการอันใดอันหนึ่งจะต้องไม่อยู่นอกเหนือขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการดังกล่าวกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือหากจะกล่าวในเชิงบอกเล่าอาจกล่าวได้ว่า มาตรการอันใดอันหนึ่งจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างวิธีการกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในขอบเขตที่เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบนั้น ขึ้นอยู่กับผลกระทบอันเกิดจากการแทรกแซงในเสรีภาพของปัจเจกบุคคล จะต้องไม่อยู่นอกเหนือจากขอบเขตความสัมพันธ์ของประโยชน์อันเป็นเป้าหมายของสาธารณะที่กำหนดไว้ ประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวจะต้องมีน้ำหนักมากกว่าผลเสียที่เกิดจากมาตรการดังกล่าว ดังนั้นหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบใช้ข้อบังคับประกอบประการสุดท้าย เป็นการชั่งน้ำหนักประโยชน์ระหว่างประโยชน์ของปัจเจกชนที่ถูกกระทบกับการบรรลุถึงวัตถุประสงค์นั้นจะต้องได้สัดส่วนกัน

1.4 หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือการกำหนดเกณฑ์ของการกระทำความผิดอันมีลักษณะร้ายแรงในกฎหมายไทย เริ่มมีความชัดเจนแน่นอนขึ้นกว่าเดิมในปี พ.ศ. 2560 โดยได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการใช้มาตรการในการลงโทษทางอาญาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสาม บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจะกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง” แต่ก็ยังเกิดปัญหาว่า “ความผิดอันมีลักษณะร้ายแรง” มีหลักเกณฑ์อย่างไร ซึ่งมีได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่อย่างไรก็ตามต่อมาคณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้ให้คำแนะนำในการกำหนดโทษอาญาของกฎหมายไทย โดยให้คำนิยามของคำว่า “ความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง” ไว้โดยมีหลักเกณฑ์ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศ 2) การกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน 3) การกระทำที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน 4) การกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม

1.5 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการลงโทษในทางกฎหมายระหว่างมาตรการลงโทษทางอาญากับมาตรการลงโทษปรับเป็นพินัย

1) มาตรการลงโทษทางอาญา เป็นมาตรการที่สำคัญเป็นวิธีทางสุดท้ายในการใช้บังคับเพื่อเป็นเครื่องมือรักษาความสงบสุขของประชาชนและเป็นการป้องกันยับยั้งมิให้บุคคลผู้กระทำความผิดนั้นกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก อีกทั้งยังเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมายในภายภาคหน้า โดยมาตรการในการลงโทษทางอาญามี 2 ประเภท ได้แก่ 1) โทษทางอาญา ซึ่งประกอบไปด้วย ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับริบทรัพย์สิน และ 2) วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วย กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

2) มาตรการลงโทษปรับเป็นพินัย เป็นมาตรการลงโทษที่ใช้บังคับกับบุคคลที่ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือกฎหมายที่กำหนดไว้เพื่อคุ้มครอง และรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคมส่วนรวม โดยการลงโทษปรับเป็นพินัยนั้นมีจุดเด่นที่แตกต่างจากการใช้มาตรการลงโทษทางอาญา และ

มาตรการลงโทษทางแพ่งรวมถึงมาตรการลงโทษทางปกครอง คือ ปรับเป็นพินัยเปลี่ยนการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ไม่ให้เป็นความผิดทางอาญา โดยผู้กระทำความผิดนั้นจะไม่ถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม และผู้กระทำความผิดรับโทษปรับเพียงอย่างเดียวไม่มีการกักขังแทนค่าปรับ หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้จะไม่มี การกักขังในระหว่างพิจารณาคดีไม่ต้องมีภาระในการประกันตัว กระบวนการยุติธรรมสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งเกณฑ์ในการ กำหนดค่าปรับขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดอีกด้วย ดังนั้น จึงเป็นมาตรการลงโทษทางออกที่ดีใน การปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดอันมีลักษณะไม่ร้ายแรง

2. หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาที่มีลักษณะร้ายแรง และไม่ร้ายแรงระหว่างระบบกฎหมายไทย และ ระบบกฎหมายต่างประเทศ

2.1 การกำหนดโทษทางอาญาของความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง และไม่ร้ายแรงของระบบกฎหมายไทย สำหรับหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าความผิดนั้นมีลักษณะร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาของประเทศไทย กล่าวคือ มีการกำหนดเกณฑ์ในการใช้มาตรการใน การลงโทษทางอาญาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสาม บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจะกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง” ประกอบกับคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนา กฎหมายได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “ความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง” ไว้โดยมีหลักเกณฑ์ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง กระบอบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศ ประการที่สอง การกระทำที่กระทบต่อ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ประการที่สาม การกระทำที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และประการที่สี่ การกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม

2.2 การกำหนดโทษทางอาญาของความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง และไม่ร้ายแรงของต่างประเทศ สำหรับ หลักเกณฑ์การพิจารณาว่าความผิดนั้นมีลักษณะร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรง ผู้เขียนจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเทศ

1) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาของประเทศไทย เยอรมนี เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อนิติสมบัตินี้ที่สำคัญและมี ลักษณะพึงตำหนิในทางศีลธรรมหรือไม่ ซึ่งนิติสมบัตินี้ คือ สิ่งที่ถูกกฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองในความผิดอาญาแต่ละฐาน ความผิดโดยแต่ละฐานความผิดนั้นมีสิ่งที่มุ่งคุ้มครองแตกต่างกัน พิจารณาประกอบดุลพินิจของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยใช้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นจุดแบ่งแยกความผิดอาญาร้ายแรง และไม่ร้ายแรง หากเป็นความผิดอาญาร้ายแรง นิติสมบัตินี้ ของปัจเจกชนจะเป็นสิ่งที่ได้รับความเสียหาย และมีความน่าตำหนิในทางศีลธรรม ในขณะที่ความผิดอาญาไม่ร้ายแรง นั้นนิติสมบัตินี้ได้รับความเสียหายเป็นนิติสมบัตินี้ของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบของสังคมให้เรียบร้อยเท่านั้น และปราศจากความน่าตำหนิในทางศีลธรรม (Weigend, 1988)

2) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาของประเทศไทย อิตาลี กล่าวคือ ใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกกระหว่าง มาตรการลงโทษทางอาญา และมาตรการลงโทษอย่างอื่น โดยพิจารณาประกอบกับหลักความพอสมควรแก่เหตุ และ หลักการใช้โทษอาญาเป็นมาตรการสำรอง เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้ว ถ้าหากก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ต่อคุณค่าระดับสูงและมาตรการอื่น ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเทียบเท่าโทษทางอาญาก็สมควรใช้มาตรการลงโทษทางอาญา แต่ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณค่าระดับรองและมาตรการอื่นที่มีนั้นมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดดังกล่าวดีกว่าโทษอาญาก็ควรใช้มาตรการลงโทษอย่างอื่นแทน (Lorvellec, 1985)

3) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาของประเทศไทย ฝรั่งเศส โดยมีการแทนค่าด้วยคะแนนเพื่อพิจารณาความ ร้ายแรงของความผิดนั้น ๆ เป็นการแบ่งแยกความผิดอาญาร้ายแรงและไม่ร้ายแรงตามตัวชี้วัดหากคำนวณแล้วค่ารวม ของคะแนนมากกว่า 7 คะแนน ถือว่าเป็นความผิดอาญาร้ายแรงสมควรใช้มาตรการลงโทษทางอาญา แต่ถ้าค่ารวมของ คะแนนน้อยกว่า 5 คะแนน ถือว่าเป็นความผิดอาญาไม่ร้ายแรงสมควรใช้มาตรการอย่างอื่นแทนมาตรการลงโทษทาง อาญา แต่อย่างไรก็ดี ถ้าหากค่ารวมของคะแนนอยู่ในระหว่าง 5-7 คะแนน ต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องความสมเหตุ ผลิตตามหลักอรรถประโยชน์ โดยพิจารณาตามตัวชี้วัดอีก 3 ประการ คือ ประการแรก ประสิทธิภาพของโทษอาญาที่ กำหนดในกฎหมาย ประการที่สอง ประสิทธิภาพของโทษอื่น ๆ นอกจากโทษอาญา และประการที่สาม ความพร้อมใน

การบังคับใช้โทษอาญาโดยแต่ละตัวชี้วัดมีคะแนนตั้งแต่หนึ่งถึงสาม เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้ว หากค่าคะแนนรวมเท่ากับ 9 คะแนนถือว่าสมควรใช้โทษทางอาญา แต่ถ้าค่าคะแนนรวมเท่ากับ 3 คะแนนสมควรใช้มาตรการลงโทษอย่างอื่นที่มีโทษทางอาญา (Delmas-Marty, 1992)

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้ศึกษาจะทำการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาของศาล และตัวบทกฎหมาย ตลอดจนบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเกี่ยวกับความผิดโทษ โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ และเหตุผลในการกำหนดความผิดอันมีลักษณะร้ายแรง และมีโทษทางอาญา รวมไปถึงการกำหนดความผิดอันมีลักษณะไม่ร้ายแรงในระบบกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอิตาลี เพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการกำหนดโทษในระบบกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับความผิดโทษในบางฐานอันมีลักษณะที่ไม่ร้ายแรงและไม่กระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือความปลอดภัยของประชาชนซึ่งไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะความผิด ตลอดจนเสนอแนวคิดในการยกเลิกความผิดโทษบางฐานตามประมวลกฎหมายอาญา ตลอดจนปรับเปลี่ยนโทษทางอาญามาเป็นโทษปรับเป็นพินัย โดยจำกัดขอบเขตในการศึกษาเฉพาะการกระทำที่บัญญัติไว้เป็นความผิดโทษในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 3

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า สภาพปัญหาความไม่เหมาะสมและแนวทางในการปรับปรุงในการนำมาตราการลงโทษทางอาญามาใช้บังคับสำหรับความผิดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3 โดยพิจารณาความรุนแรงของความผิดโทษแต่ละมาตรามีการใช้มาตรการลงโทษเหมาะสมหรือไม่ในปัจจุบัน โดยมีหลักเกณฑ์พิจารณาดังต่อไปนี้

1. กฎหมายอาญาเป็นเรื่องของการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญ เป็นสิ่งที่รัฐจะมีความชอบธรรมในการกำหนดให้การกระทำใดการกระทำหนึ่งเป็นความผิดอาญาได้นั้น การกระทำดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นการกระทบต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเสรีของคนในสังคม หรือเป็นการกระทำที่รัฐไม่สามารถดำเนินการกิจที่สำคัญของตนให้เป็นไปโดยราบรื่นได้โดยการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดในสังคม หรือแม้จะไม่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดในสังคมได้รับความเสียหาย แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทบต่อสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง รัฐก็ย่อมมีความชอบธรรมในการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาได้เช่นกัน กล่าวโดยสรุปว่า หลักเกณฑ์ในส่วนของการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญนี้ต้องพิจารณาจากการกระทำว่าการกระทำดังกล่าวกระทบต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเสรีของคนในสังคมหรือไม่ กล่าวคือ พิจารณาในเรื่องการก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ความร้ายแรงของการกระทำ และความน่าตำหนิในทางศีลธรรม

2. กฎหมายอาญาในวิธีทางสุดท้าย หมายความว่า การจะนำกฎหมายอาญามาใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อมาตรการอื่นที่มีอยู่ของรัฐใช้บังคับไม่ได้แล้ว ถ้าหากมาตรการอื่นของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการในทางแพ่งหรือทางปกครองหรือปรับเป็นพินัยใช้บังคับได้ผลดีกว่าหรือได้ผลเท่ากับการใช้มาตรการทางอาญาก็สมควรที่จะต้องใช้มาตรการอื่นก่อนโดยมาตรการอื่นที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น หมายถึง มาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่มาตรการที่จะเกิดขึ้นมาในอนาคต อีกทั้งจะต้องนำเอาแนวคิดของหลักความได้สัดส่วนตามกฎหมายเยอรมันมาปรับใช้ซึ่งถือว่าหลักวิธีทางสุดท้ายเป็นส่วนหนึ่งของหลักความได้สัดส่วน ซึ่งหลักความได้สัดส่วนจึงเป็นหลักกฎหมายที่จะคุ้มครองประชาชนไม่ให้ถูกรัฐใช้มาตรการที่มาจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างไม่มีขอบเขตและอย่างอำนาจอธิปไตย โดยนำหลักความความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบมาใช้เท่านั้นซึ่งเป็นเรื่องการชั่งน้ำหนักประโยชน์ระหว่างประโยชน์ของเอกชนที่ถูกกระทำและประโยชน์ของรัฐถือว่า

มาตรการของรัฐมีความสมควรแก่เหตุ หากว่าสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ถูกกระทบนั้นไม่เกินไปกว่าการบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

โดยนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าความผิดใดสมควรใช้มาตรการลงโทษทางอาญา มาพิจารณากับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาได้ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาความไม่เหมาะสมในการนำมาตรการลงโทษทางอาญามาใช้บังคับกับความผิดลหุโทษที่มีลักษณะร้ายแรงและไม่ร้ายแรงของประเทศไทย

1.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความผิดลหุโทษที่มีลักษณะซ้ำซ้อนหรือมีลักษณะเดียวกันกับความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น

เมื่อพิจารณาความผิดทั้งกลุ่มนี้แล้วพบว่า เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการห้ามกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือใช้งานสัตว์เกินสมควรโดยบทบัญญัติในกลุ่มนี้มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ความเมตตาต่อสัตว์ มิได้มุ่งคุ้มครองที่ตัวสัตว์แต่เป็นการมุ่งคุ้มครอง “ศีลธรรม” ของคนไม่ให้ทำร้ายสัตว์หรือไม่ให้ใช้สัตว์เกินสมควร และมีความเมตตาต่อสัตว์เท่านั้นโดยตามหลักกฎหมายนั้นไม่ถือว่าสัตว์เป็นประธานแห่งสิทธิแต่สิ่งที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองนั้นก็คือ ศีลธรรมของสังคมว่าในฐานะมนุษย์นั้นควรจะมีศีลธรรมตามสมควร ไม่ควรไปกระทำการทารุณกรรมต่อสัตว์ ใช้สัตว์เกินสมควร หรือแม้จะสามารถบริโภคสัตว์ได้ก็ไม่ควรที่จะใช้วิธีที่ทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวด ทรมานโดยไม่จำเป็นซึ่งเป็นสิ่งพึงปฏิบัติสำหรับผู้ที่ศีลธรรมตามสมควร ซึ่งมีปัญหาในการวิเคราะห์ว่ากรณีใดเป็นการกระทำการทารุณกรรมสัตว์หรือใช้งานสัตว์เกินสมควรซึ่งในประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแน่นอนขาดหลักประกันในกฎหมายอาญา โดยในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้มีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ไว้โดยเฉพาะแล้วเสมือนว่าบทบัญญัติความผิดฐานนี้ถูกเคลื่อนกลืนเป็นความผิดตามมาตรา 20 ความผิดฐานห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์ประกอบมาตรา 31 ความผิดในกรณีฝ่าฝืนมาตรา 20 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ไปโดยอัตโนมัติสืบเนื่องมาจากเมื่อมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ขึ้นผู้นั้นมีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ความผิดฐานห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์ประกอบมาตรา 31 ความผิดในกรณีฝ่าฝืนมาตรา 20 และมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 381 หรือมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 382 เป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ตามมาตรา 90 ซึ่งต้องรับโทษบทหนักที่สุด คือ รับผิดตามมาตรา 20 ความผิดฐานห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์ประกอบมาตรา 31 ความผิดในกรณีฝ่าฝืนมาตรา 20 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งถือได้ว่ามาตรการลงโทษมีความเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว และมีค่านิยมบัญญัติไว้อย่างชัดเจนและทันสมัยกว่าบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้เขียนจึงเห็นว่าความผิดทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ไม่มีความจำเป็นซึ่งเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์นั้นมีบทบัญญัติความผิดได้กำหนดไว้โดยเฉพาะและเหมาะสมตามพระราชบัญญัติป้องกันและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้ว

ดังนั้น สมควรที่จะยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 381 ความผิดฐานกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนามันไม่จำเป็น และมาตรา 382 ความผิดฐานใช้ให้สัตว์ทำงานเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะสัตว์นั้นป่วยเจ็บ ขรา หรืออ่อนอายุ นั้นมีลักษณะเดียวกันกับความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถือเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่ไม่มีความจำเป็นที่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 เพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดความสับสนในการใช้บังคับของกฎหมาย อีกทั้งเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการบัญญัติความผิดซ้ำซ้อนอันส่งผลต่อการเกิดกฎหมายอาญาเพื่อได้ในอนาคต

1.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความผิดลหุโทษบางฐานที่มีลักษณะร้ายแรงในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3

หากพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดกับความผิดกลุ่มนี้ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างสงบสุขและสันติหรือไม่ ในกรณีนี้ย่อมเห็นได้ว่า แม้กฎหมายคุ้มครองความปลอดภัย

ในชีวิต ร่างกาย เกียรติของบุคคล ภัยอันตรายต่อร่างกาย ภัยอันตรายอันเกิดจากการใช้อาวุธความเดือดร้อนรำคาญของประชาชนซึ่งอาจถึงขั้นเป็นภัยอันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ที่อาจถึงขั้นเป็นความปลอดภัยของร่างกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ความผิดกลุ่มนี้ประสงค์จะคุ้มครองนั้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญเพราะการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคมไม่สามารถที่จะดำเนินไปอย่างสงบสุขและสันติได้หากว่าเกิดอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของบุคคลอื่น หรือเกียรติของบุคคล หรือความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย เป็นการกระทำที่มีลักษณะรุนแรงเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นได้ทำให้เกิดความหวาดกลัวของคนในสังคมได้ ผู้กระทำความผิดนั้นมีความชั่วร้ายโดยธรรมชาติหรือที่เรียกว่าเป็นความผิดในตัวเอง (Mala in se) เป็นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนาและน่าละอายต่อสังคม เป็นการกระทำที่มีข้อตำหนิตามศีลธรรมอย่างร้ายแรงและมีความก้าวร้าวของการกระทำ จะนำไปสู่เรื่องที่จะอาจสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ เป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้างได้ อันเป็นการกระทำที่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิ่งที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือปัญหาในเรื่องกฎหมายอาญาในวิถีสถิติที่สุดท้ายว่า นอกจากมาตรการในทางอาญาแล้ว จะถือได้หรือไม่ว่ามาตรการทางแพ่ง หรือทางปกครอง หรือปรับเป็นพินัยก็ถือว่าเพียงพอในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญ เมื่อพิจารณาแล้วสิทธิขั้นพื้นฐานที่ปัจเจกชนจะได้รับผลกระทบในกรณีนี้คือเสรีภาพในการเคลื่อนที่ทางอันเกิดจากการลงโทษจำคุก ส่วนประโยชน์ที่สังคมจะได้รับก็คือความปลอดภัยในชีวิตร่างกายหรือเกียรติศักดิ์ศรีของบุคคลและความสงบเรียบร้อยของประชาชนและศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการใช้มาตรการทางอาญา ถ้าหากต้องยอมให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดตามบทบัญญัติในกลุ่มนี้ตอนไหนก็ได้ตามความต้องการของผู้กระทำความผิดโดยไม่กังวลว่าจะได้รับมาตรการลงโทษในทางอาญา เช่น โทษจำคุก เป็นการทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของมาตรการลงโทษทางอาญาอีกทั้งหากใช้มาตรการอย่างอื่นแล้วยังทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมจากการที่คนรวยจะทำร้ายผู้อื่นเมื่อไหร่ก็ได้แล้วไปชำระค่าปรับแต่ในทางกลับกันคนจนไม่สามารถทำอย่างเดียวกับคนรวยได้ เมื่อชั่งน้ำหนักประโยชน์ได้เสียแล้วจะเห็นได้ว่าประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการกำหนดให้เป็นความผิดอาญามีมากกว่าประโยชน์ที่ปัจเจกชนจะต้องสูญเสียไปจากการมีความผิดกลุ่มดังกล่าว จึงทำให้เห็นว่าความผิดฐานนี้ไม่สามารถที่จะใช้มาตรการอย่างอื่นได้ ไม่ว่าทางแพ่ง หรือทางปกครอง หรือปรับเป็นพินัย ยิ่งไปกว่านั้นยังสมควรให้โทษทางอาญาความผิดฐานนี้เหมาะสมตามหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ เนื่องจากมีความร้ายแรงและกระทบต่อบุคคลอื่นซึ่งเป็นปัจเจกชนและความสงบสุขอย่างมากไม่ควรเป็นความผิดลหุโทษ

ดังนั้น ความผิดในกลุ่มนี้มีทั้งหมด 12 มาตรา กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา 371 ความผิดฐานพาอาวุธไปในเมืองหรือชุมนุม มาตรา 374 ความผิดฐานไม่ช่วยเหลือผู้อื่นที่ตกอยู่ในภัยอันตรายแห่งชีวิต มาตรา 376 ความผิดฐานยิงปืนโดยใช่เหตุในชุมนุม มาตรา 379 ความผิดฐานชักหรือแสดงอาวุธในการต่อสู้ มาตรา 384 ความผิดฐานปล่อยข่าวลือให้ประชาชนตื่นตกใจ มาตรา 388 ความผิดฐานทำการอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล มาตรา 390 ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้ายไม่ถึงเป็นเหตุให้ผู้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 392 ความผิดฐานขู่เข็ญผู้อื่นให้เกิดความกลัวหรือตกใจ มาตรา 393 ความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า มาตรา 397 ความผิดฐานรังแกหรือข่มเหงผู้อื่นโดยมีลักษณะส่อจะล่วงเกินทางเพศหรืออาศัยเหตุที่มีอำนาจเหนือผู้กระทำ และมาตรา 398 ความผิดฐานกระทำการอันเป็นทารุณต่อเด็ก คนป่วยหรือคนชรา สมควรที่จะบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ภาคความผิดเกี่ยวกับการกระทำต่อชีวิตร่างกาย กระทำต่อชื่อเสียง กระทำต่อเพศ กระทำต่อความสงบสุขของประชาชนเพื่อให้การใช้มาตรการลงโทษทางอาญาเหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดและให้ความผิดดังกล่าวนี้จัดอยู่ในหมวดหมู่ที่ถูกต้อง

1.3 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความผิดลหุโทษบางฐานที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าความผิดในกลุ่มนี้ ซึ่งอยู่ในกลุ่มความผิดอาญาเทคนิค (Mala Prohibita) เนื่องจากนำมาใช้บังคับกับพฤติการณ์ของคนที่ทำฝ่าฝืนกฎระเบียบในสังคมโดยคุณธรรมทางกฎหมาย

มุ่งคุ้มครองอำนาจรัฐ ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน อันเป็นการรบกวนหรืออันตรายต่อสาธารณะหรือความสงบเรียบร้อย อีกทั้งความผิดในกลุ่มนี้บางฐานความผิดเป็นหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด แม้ว่าผู้กระทำความผิดนั้นไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดก็มีความผิดและต้องรับโทษ หากพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นกับความผิดเหล่านี้ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างสงบสุขและสันติหรือไม่ ในกรณีนี้ย่อมเห็นได้ว่าอำนาจรัฐที่ประชาชนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน อันเป็นการรบกวนหรืออันตรายต่อสาธารณะหรือความสงบเรียบร้อย เป็นสิ่งที่ความผิดฐานนี้ประสงค์จะคุ้มครองนั้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายเพราะเมื่อเกิดความผิดฐานนี้ขึ้นไม่เป็นการกระทบต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคม สามารถดำเนินไปอย่างสงบสุขและสันติได้ เนื่องจากเป็นเพียงการกระทำความผิดเล็กน้อย ปราศจากข้อตำหนิในทางศีลธรรมอย่างร้ายแรง มิได้เป็นเรื่องที่อาจสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของประชาชนศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้างได้ อันเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงไม่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสาม แต่ความผิดกลุ่มนี้คงเป็นเรื่องการละเมิดคำสั่งของรัฐว่าด้วยระเบียบสาธารณะ (Public Torts) หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน อันเป็นการรบกวนหรืออันตรายต่อสาธารณะหรือความสงบเรียบร้อยเท่านั้น ซึ่งมิได้มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เพราะฉะนั้นผู้กระทำความผิดนั้นมิใช่อาชญากรไม่ได้มีจิตใจชั่วร้าย หรือมีความชั่วร้ายเพียงแต่เล็กน้อย ดังนั้น ความผิดฐานนี้ซึ่งเป็นกฎหมายอาญาทางเทคนิคคงมีเพียงวัตถุประสงค์เดียว คือเพื่อข่มขู่ไม่ให้ผู้ใดกล้าที่จะฝ่าฝืนเท่านั้น

ดังนั้น การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดเหล่านี้จึงไม่เหมาะสม เนื่องจากการจะนำมาตรการทางอาญามาใช้ก็ต่อเมื่อมาตรการอื่นที่มีอยู่ของรัฐใช้ไม่ได้ผลแล้ว เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือปัญหาในเรื่องกฎหมายอาญาในวิถีสถิติสุดท้ายว่า หากมาตรการอื่นของรัฐใช้ได้ดีกว่าหรือได้ผลเท่ากับการใช้มาตรการทางอาญาก็จะต้องใช้มาตรการอื่นก่อน ส่วนข้อพิจารณาสุดท้ายคือ การชั่งน้ำหนักประโยชน์ว่าประโยชน์ของปัจเจกชนที่ถูกกระทบกับประโยชน์ที่สังคมจะได้รับว่าได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบหรือไม่ กล่าวคือ หากการใช้กฎหมายในกรณีนี้สามารถทำให้ประโยชน์ของรัฐบรรลุผลโดยกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนผู้ได้รับผลในระดับที่ยอมรับได้แล้วก็ต้องถือว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาญาในวิถีสถิติสุดท้ายน้อยที่สุดจะเห็นได้ว่าในกรณีนี้แม้รัฐจะได้ประโยชน์จากมาตรการทางอาญา แต่เป็นการกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในระดับที่ไม่อาจยอมรับได้ ต้องใช้มาตรการทางแพ่งหรือทางปกครองหรือปรับเป็นพินัยแทน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การใช้มาตรการปรับเป็นพินัยจะได้ผลที่ดีกว่าการใช้มาตรการในทางอาญาเนื่องจากประโยชน์ที่รัฐควรจะได้รับในแง่ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างสงบแล้วเปรียบเทียบกับการกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดฐานนี้เพราะอาจจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับหากไม่ชำระค่าปรับ ถือว่าสิ่งที่ผู้กระทำความผิดถูกกระทบนั้นมีมากกว่าประโยชน์สังคมที่ได้รับ ควรนำมาตรการลงโทษอย่างอื่นมาใช้บังคับซึ่งมาตรการที่เหมาะสม คือ โทษปรับเป็นพินัย ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาตรการในการลงโทษอย่างหนึ่งอย่างใดมาใช้บังคับเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดกล้าที่จะฝ่าฝืนแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยเมื่อพิจารณาจากลักษณะความผิดดังกล่าวนี้พบว่า เมื่อความผิดนั้นนั้นตามประมวลกฎหมายอาญาบางมาตรามีโทษปรับสถานเดียวหรือบางฐานความผิดทั้งโทษจำคุกอยู่ด้วยแต่เป็นโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนจึงต้องเปลี่ยนความผิดโทษฐานนี้ให้ใช้มาตรการลงโทษปรับเป็นพินัยและให้ถืออัตราค่าปรับความผิดโทษเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยหรือกำหนดอัตราโทษปรับเป็นพินัยขึ้นใหม่ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้นแทน

เพราะฉะนั้น บทบัญญัติความผิดในกลุ่มนี้มีทั้งหมด 18 มาตรา กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา 367 ความผิดฐานไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่ หรือแกล้งบอกเท็จแก่เจ้าพนักงาน มาตรา 368 ความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน มาตรา 369 ความผิดฐานเจตนาทำให้ประกาศ ภาพ หรือโฆษณาหรือเอกสารที่เจ้าพนักงานผู้ทำตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์ มาตรา 370 ความผิดฐานรบกวนผู้อื่นด้วยเสียงโดยไม่มีเหตุอันสมควรมาตรา 372 ความผิดฐานทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ มาตรา 373 ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้บุคคลวิกลจริตออก

เที่ยวไปโดยลำพัง มาตรา 375 ความผิดฐานทำให้รางน้ำเกิดขัดข้อง มาตรา 377 ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์ดุหรือสัตว์ร้ายเที่ยวไปโดยลำพัง มาตรา 378 ความผิดฐานเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นในที่สาธารณะ มาตรา 380 ความผิดทำให้เกิดปฏิกุลแก่คน มาตรา 383 ความผิดฐานไม่ช่วยระงับเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอย่างอื่น มาตรา 385 ความผิดฐานวางหรือทอดทิ้งสิ่งของกีดขวางทางสาธารณะ มาตรา 386 ความผิดฐานขุดหลุม หรือราง หรือปลูกปักหรือวางสิ่งของในทางสาธารณะและละเลยไม่แสดงสัญญาณเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ มาตรา 387 ความผิดฐานแขวน ติดตั้ง หรือวางสิ่งของใดในประการที่น่าจะตกหรือพังลง มาตรา 389 ความผิดฐานทำให้ของแข็งตกหรือทำให้โสโครกเปราะ เปื้อนหรือแกล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ มาตรา 394 ความผิดฐานไล่ต้อนสัตว์เข้าไปในที่ดินผู้อื่น มาตรา 395 ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าไปในสวนหรือไร่นาของผู้อื่น และมาตรา 396 ความผิดฐานทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ ดังนั้น ความผิดกลุ่มนี้จึงสมควรการแปรรูปความผิดโทษบางฐานที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงให้เป็นความผิดทางพินัย ซึ่งการแปรรูปความผิดทางอาญา คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงมาตรการในการลงโทษทางอาญามาเป็นการใช้มาตรการอย่างอื่นที่ใช้ได้ผลที่ดีกว่า เพื่อให้การใช้มาตรการลงโทษเหมาะสมกับลักษณะการกระทำ ความผิดและบรรลู่วัตถุประสงค์ในการลงโทษ

อภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่า ในแง่ของหลักเกณฑ์พิจารณาในการกำหนดความผิดโดยมีมาตรการลงโทษให้เหมาะสมสำหรับความผิดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 โดยหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายในวิถีสถิติของ Roxin C. (2006) ที่กล่าวว่าหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญา แบ่งแนวคิดเป็น 2 ขั้นตอนด้วยกัน กล่าวคือ ประการแรก กฎหมายอาญาเป็นเรื่องการคุ้มครองนิติสมบัติที่สำคัญ และประการที่สอง กฎหมายอาญาเป็นวิถีสถิติท้าย อันเป็นเรื่องของภารกิจของกฎหมายอาญาในการคุ้มครองนิติสมบัติและเมื่อได้ทำศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระบบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศนั้น สำหรับประเทศไทยมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ซึ่งกำหนดให้กำหนดโทษทางอาญาได้แต่เฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น ส่วนระบบกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอิตาลี โดยถือว่าหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความร้ายแรงของประเทศเยอรมนีมีความเหมาะสมกว่า เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่มีความชัดเจนและมีความยืดหยุ่นในการพิจารณาความผิดที่ต้องขึ้นอยู่กับดุลพินิจของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยนำหลักเกณฑ์ของประเทศเยอรมนีมาพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของประเทศไทยซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ สุรสิทธิ์ แสงวีโรจนพัฒน์ (2564) ที่เสนอว่านำแนวคิดในเรื่องของการคุ้มครองนิติสมบัติในวิถีสถิติท้ายมาประกอบว่าสามารถที่จะใช้มาตรการอื่น ๆ นอกจากมาตรการในทางอาญา แล้วได้ผลที่ดีกว่าหรือในทำนองเดียวกันกับการใช้มาตรการของกฎหมายอาญาหรือไม่ ดังนั้น หลักเกณฑ์การพิจารณาความร้ายแรงของความผิดนั้นมี 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญ และประการที่สอง กฎหมายอาญาในวิถีสถิติท้ายประกอบกับหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ ที่ได้กล่าวมานั้นเป็นการแสวงหาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา แม้จะมีแนวทางที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมีจุดหมายอย่างเดียวกัน เพื่อสร้างหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้การบัญญัติความผิดอาญาสำหรับฝ่ายนิติบัญญัติมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 บรรทัดนี้มากยิ่งขึ้น

ในแง่ความเหมาะสมของมาตรการลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 ผลการศึกษา พบว่า ความผิดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามีมาตรการในการลงโทษไม่เหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิด อันไม่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ประกอบหลักเกณฑ์การพิจารณาความร้ายแรงของประเทศเยอรมนี 3 ประเด็นสำคัญ กล่าวคือ ประเด็นแรก ความผิดโทษบางฐานมีลักษณะซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติอื่น ประเด็นที่สอง ความผิดโทษบางฐานมีลักษณะร้ายแรง

สอดคล้องตามข้อเสนอของ วิภาพร เนติจิโรชิต (2548) ที่เสนอว่านำเอาความผิดลหุโทษที่มีลักษณะเป็นการกระทำที่มีข้อตำหนิในทางศีลธรรมอย่างรุนแรง มีความก้าวร้าวรุนแรง มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือสังคมส่วนรวมมากและมีคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญ มาบัญญัติไว้ในภาคความผิด และประเด็นสุดท้าย ความผิดลหุโทษบางฐานมีลักษณะไม่ร้ายแรง เนื่องจากเป็นความผิดที่ไม่ได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างร้ายแรง อันควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญา ย่อมถือว่าเป็นการขัดต่อหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาสอดคล้องตามข้อเสนอของ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ (2565) ที่เสนอว่าความผิดเหล่านี้ไม่ได้มีความร้ายแรงและไม่มีข้อตำหนิในทางศีลธรรมอันควรที่จะเป็นความผิดอาญา จึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่กฎหมายหมดความจำเป็นในทางเนื้อหาอันควรใช้มาตรการอย่างอื่นแทน แสดงให้เห็นว่ามาตรการในการลงโทษสำหรับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาไม่มีความเหมาะสมและไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ควรยกเลิกบทบัญญัติความผิดลหุโทษที่มีลักษณะซ้ำซ้อนและความผิดลหุโทษที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงออกจากประมวลกฎหมายอาญา และนำเอามาตรการลงโทษว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมาใช้แทนการลงโทษทางอาญา อีกทั้งควรนำบทบัญญัติความผิดลหุโทษที่มีลักษณะร้ายแรงมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ซึ่งเป็นภาคความผิด เพื่อให้ประมวลกฎหมายอาญาไทยสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน และมีความเป็นสากลสอดคล้องกับประเทศอื่นที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสามแล้วก็ตาม ซึ่งในปัจจุบันมีการบัญญัติความผิดที่มีโทษทางอาญาอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา เพื่อป้องกัน ยับยั้ง ช่มชู้ไม่ให้กระทำความผิดขึ้นเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงว่าการใช้มาตรการลงโทษนั้นเหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดหรือไม่ ล้วนเป็นมาตรการในการลงโทษที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดที่มีโทษทางอาญานั้นเป็นการใช้มาตรการลงโทษที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับลักษณะของการกระทำความผิดหรือไม่ จากการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นพิจารณาสำหรับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 เพื่อแก้ไขปัญหาสถานการณ์กฎหมายอาญาเพื่อ ขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดขึ้น ตลอดจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพให้เป็นไปตามระบบกฎหมายไทยในปัจจุบันตลอดจนการเปลี่ยนแปลงกฎหมายไทยในอนาคต แนวทางในการแก้ไขปัญหามีประเด็นดังต่อไปนี้

1) ยกเลิกความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์และใช้งานสัตว์เกินสมควรตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 381 ความผิดฐานกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยไม่ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น และมาตรา 382 ความผิดฐานใช้ให้สัตว์ทำงานเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะสัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชรา หรืออ่อนอายุ เนื่องจากว่าความผิดที่ไม่มีความชัดเจนแน่นอนอันเป็นหลักประกันของกฎหมายอาญาและล้าสมัย อีกทั้งมีการบัญญัติลักษณะการกระทำความผิดซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ความผิดฐานห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์ประกอบมาตรา 31 ความผิดในกรณีฝ่าฝืนมาตรา 20 จึงไม่มีความจำเป็นที่จะกำหนดไว้เป็นความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา

2) นำเอาความผิดลหุโทษบางฐานความผิดอันมีลักษณะร้ายแรงสมควรต้องกำหนดให้ใช้มาตรการในการลงโทษทางอาญา เนื่องจากการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง ผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่ชั่วร้ายและยังไม่มีมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมมาบริหารจัดการแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากมาตรการลงโทษทางอาญา ยิ่งไปกว่านั้นเห็นควรให้บทบัญญัติกลุ่มนี้เพิ่มเติมเข้าไปในประมวลกฎหมายอาญาภาคทั่วไป

3) นำเอาความผิดลหุโทษบางฐานความผิดมีลักษณะไม่ร้ายแรง ความรุนแรงน้อย ผลของการกระทำ ความผิดไม่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชนอย่างร้ายแรง สภาวะจิตของผู้กระทำ ความผิดไม่มีความชั่วร้ายหรือมีเพียงเล็กน้อย โดยมีลักษณะเป็นเพียงการฝ่าฝืนระเบียบของสังคมเป็นบทบัญญัติที่ บัญญัติขึ้นเพื่อยับยั้งข่มขู่มิให้ประชาชนกระทำความผิดทางระเบียบเท่านั้น เห็นควรนำความผิดลหุโทษบางฐาน ประมวลกฎหมายอาญามาใช้มาตรการในการลงโทษอย่างอื่นที่มีมาตรการลงโทษทางอาญา คือ โทษปรับเป็นพินัย

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มิได้บัญญัติความผิดลหุโทษบางฐานความผิดที่มี ลักษณะไม่ร้ายแรงตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 3 ไว้ท้ายบัญญัติพระราชบัญญัติแต่อย่างใด โดยใช้มาตรการในการ ลงโทษไม่เหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งไม่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ผู้เขียนจึงเสนอแนะให้เพิ่มเติมบทบัญญัติหมวด 3 ความผิดต่าง ๆ ขึ้นใหม่ในพระราชบัญญัติว่าด้วย ปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยบัญญัติให้มีความผิดต่าง ๆ มีทั้งหมด 6 กลุ่มความผิด กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มการแจ้งข้อมูลอัน เป็นเท็จเกี่ยวกับชื่อหรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ กลุ่มที่สอง กลุ่มการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน กลุ่มที่สาม กลุ่ม ความผิดทำให้เกิดเสียงรบกวนสาธารณะ กลุ่มที่สี่ กลุ่มมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอันเป็นการรบกวนหรืออันตรายต่อ สาธารณะหรือความสงบเรียบร้อย กลุ่มที่ห้า กลุ่มมีสัตว์อันตรายไว้ในครอบครองโดยไม่มาตรการป้องกัน กลุ่มที่หก กลุ่มปล่อยปลาสลัดเลหรือไล่ต้อนสัตว์เข้าไปในที่ดินของผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

บทความวิจัยฉบับนี้ได้ทำการศึกษาลักษณะพิจารณาความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 3 ที่ใช้มาตรการลงโทษในทางอาญาว่าการใช้มาตรการในการลงโทษเหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดหรือไม่ และ แนวทางในการแก้ปัญหาสถานการณ์กฎหมายอาญาเพื่อ ขจัดความเหลื่อมล้ำในทางสังคมและระบบกระบวนการ ยุติธรรมไทย การทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษากฎหมายและมาตรการในการลงโทษสำหรับความผิดที่ใช้มาตรการใน การลงโทษทางอาญาที่ได้บัญญัติขึ้นตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน เพื่อนำมา เสนอแนะนำมาปรับใช้ในระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ผลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย).

คณิต ณ นคร. (2551). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในทางกฎหมาย. (2562, 27 พฤศจิกายน).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 132 ก หน้า 18–21.

จิตติ ติงศภทัย. (2555). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 11). นนทบุรี: เพชรรุ่ง.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2564). **คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป** (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ประมวลกฎหมายอาญา. (2499, 15 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 73 ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ หน้า 1–119.

วิภาพร เนติจิรโชติ. (2548). **การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป: ศึกษาเฉพาะความผิดลหุโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ศุภวัฒน์ สิงห์สูงษ์. (2560). **เกณฑ์พิจารณาในการเลือกกำหนดโทษทางปกครองแทนโทษอาญาการ**. เอกสาร ประกอบการประชุมสัมมนา เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดโทษทางปกครองในการตรากฎหมาย ส่วนที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 27–30.

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. (2557, 26 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 131 ตอนที่ 75 ก หน้า 4–13.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565. (2565, 25 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก หน้า 22-36.

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562. (2562, 31 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136 ตอนที่ 72 ก หน้า 1-17.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90.

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2565). หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษกรณีกฎหมายหมดความจำเป็น. **นิตยสารบทบัญญัติ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 78(4), 118.

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2564). พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562: ศึกษากรณีบทบัญญัติของกฎหมายหมดความจำเป็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.

References

Lorvellec S. (1985). Les frontières entre infraction pénale et infraction administrative en Italie , **A.P.C.**, 8, 179 S.

Roxin, C. (2006). **Strafrecht: Allgemeiner Teil, Band I, Grundlagen, Aufgabe Der Verbrechenslehre, 4 Auflage**. Muenchen: C.H. Beck Verlag.

Delmas-Marty M. (1992). **Les Grands Systèmes De Politique Criminelle**. Paris: P.U.F..

Weigend T. (1988). The Legal and Practical Problems Posed by the Difference Between Criminal Law and Administrative Penal Law. **Revue Internationale de Droit Pénal**, 59, 67-93.

Wayne R. LaFave & Austin W. Scott, Jr. (1986). **Criminal Law** (2nd Ed.). Minnesota: West Publishing Company.

คณะผู้เขียน

นุติ ยี่แพร

นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
e-mail: mixnuti2540@gmail.com

รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ อาคาร 6 ชั้น 6
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
e-mail: Achariya.chn@dpu.ac.th